

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Bakalářská práce

DOKUMENT: "ECCE HOMO"

Darya Cherna Dzhilevich

Plzeň 2017

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Katedra výtvarného umění

Studijní program Výtvarná umění

Studijní obor Multimediální design

Specializace Užitá fotografie

Bakalářská práce

DOKUMENT: "ECCE HOMO"

Vedoucí práce: MgA. Vojtěch Aubrecht

Katedra výtvarného umění

Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2017

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2017

..... podpis autora

Moje poděkování patří MgA.Vojtěchu Aubrechtovi za vedení mé bakalářské práce, za jeho upřímné názory, cenné rady a odborné vedení po celou dobu mého studia.

OBSAH

1. MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE	6
2. TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY	8
3. CÍL PRÁCE.....	9
4. PROCES PŘÍPRAVY.....	10
5. PROCES TVORBY	11
6. TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA	13
7. POPIS DÍLA	14
8. PŘÍNOS PRÁCE PRO DANÝ OBOR	15
9. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	16
a) Knižní a periodická literatura	
b) Internetové zdroje	
10. RESUMÉ	17
11. SEZNAM PŘÍLOH	18

1. MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE

Během vzdělávání se v oboru výtvarného umění, jsem se po zkušenostech s kresbou a grafikou v určitý čas uchýlila k fotografickému médiu. Jeho vizuální jazyk se stal nejdůležitějším prostředkem vyjadřování mých záměrů, je pro mě nosičem paměti s jasnou a nezdolnou výpovědní hodnotou.

Má práce v tématu „ECCE HOMO “ je zaměřena na studium vizuálního obrazu hřbitova. Nepochybně toto téma bylo předmětem zájmu lidí od nepaměti. Vzhledem k tomu, že smrt a pohřeb jsou symbolickým závěrem lidského života, nad touto událostí uvažovali zástupci všech oblastí lidského snažení, například prostřednictvím umění, filozofie, náboženství nebo vědy.

Ať děláš, co děláš – stejně umřeš. Tak proč o smrti vůbec hovořit? Dokud žiju já, smrt není, a až přijde, nebudu už já: smrt se mne tedy nijak netýká, říká staré epikurejské sofisma. Má pravdu? Sotva. Mlčky totiž zaměňuje „smrt“ a „moji smrt“, což pro člověka není totéž. I když (zatím) žiji, smrt pro mne už je, přinejmenším jako zkušenost se smrtí někoho jiného.¹

Vizuální umění se vždy zajímalo o téma smrti proto, že se bezprostředně dotýká toho, co člověka znepokojuje a inspiruje, od skalních námětů až po současné umění.²

¹ SOKOL, Jan [online]. 2016 [cit.2017-04-18]. Dostupné z: <http://www.jansokol.cz/2016/01/smrt-v-nasich-rukou-2/>

² Obrazová příloha č. 1.

Smrt je vždy spojena se smutnou, truchlivou zkušeností, která je neodmyslitelnou součástí našich životů, přesto se ve své práci pokouším bránit v tu chvíli zbytečným, negativním emocím.

Z fotografického hlediska jsem se pokoušela najít harmonii, na jedné straně mezi oddělením dokumentárního, typologického jazyka, a na druhé straně poetikou a do jisté míry i abstrakcí fotografií, při zachování důrazu nejen na samotný fenomén hřbitovů. Kamera pro mě vytváří bariéru pro dostatečný odstup přímého pohledu.

Motto: „*Nic neumírá, všechno se proměňuje*“
Honoré de Balzac: *Myšlenky, náměty, fragmenty Paříž 1910.*³

2. TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY

Téma Dokument: "ECCE HOMO" jsem si vybrala z několika důvodů. Latinská slova *Ecce homo* znamenají „Ejhle (Hled'te, Tu je..) člověk“ podle Janova evangelia je pronesl Pilát Pontský k davu, kterému zmučeného Ježíše nechal ukázat. Tato věta může být interpretována velmi široce. Rozhodla jsem se nejhluběji prozkoumat téma, které mě zajímalo již dříve. Pro mě celý myšlenkový pochod navazuje na mou klauzurní práci z loňského semestru, která byla věnována květinám na hřbitově ve městě Plzeň.⁴ Bohužel, v tom čase zemřel můj dědeček. To nepochybně ovlivnilo moje vnímání a volbu tohoto tématu i otázky, které zde pokládám, a které jsou zdrojem mé inspirace: Dětství, vnímání času, nostalgie, vzpomínky a smrt.

*Existuje čas bez vzpomínek, ale neexistují žádné vzpomínky bez času. Vzpomínat můžeme pouze v čase – od právě uplynulé chvíle až po počátky vlastního života. Nemůžeme si vzpomenout na čas vycházející nad tento rámeček a na čas jiných. Také život druhých můžeme posuzovat pouze z venčí a toto posuzování z venčí vyžaduje určitou míru citlivosti a empatie. Ines Kohl, duben 2012.*⁵

³ FULKA, Josef. Francouzské pasáže a citáty. *Revue labyrint*, 2013, č. 13-14, s. 15.

⁴ Obrazová příloha č. 2.

⁵ RIABOWA, Janna. Na druhý pohled. Výstavní program Galerie G4, 2012, s.7.

3. CÍL PRÁCE

Mým základním cílem práce je studium sociálního fenoménu hřbitova v kontextu různých zemí. Vytvoření série fotografií, představujících dokumentaci a srovnání vizuálního obrazu hřbitovů různých kultur, tradic a náboženství. Ty pro mě ztělesňují určitou krásu, křehkost, symboliku koloběhu a do jisté míry stálost v čase. Proto jsem chtěla vytvořit sérii a pokusit se o záznam těchto pocitů. Zvolila jsem si typologický jazyk, který nevyjadřuje formou přímé dokumentace, ale intuitivním spojením s objekty výzkumu. Nic nepřidávám, a pokud je to možné ani nevyklučuji. Tvář věcí vychází sama ze sebe, aby zachovala svůj autentický charakter. Z toho důvodu využívám různá umělecká řešení.

4. PROCES PŘÍPRAVY

Stanovila jsem si rámec tří základních pojmů: estetika, symbol a prostředí. Potřebovala jsem dopředu naplánovat možnosti navštívit různé státy, za jakýchkoli podmínek, ať jsem v místě setrvala týdny nebo jen dny. Mým cílem nebyly památky v pravém slova smyslu, pouze v podobě hřbitovů. To zní sice trochu divoce, ale prostě do jisté míry to tak fungovalo.

5. PROCES TVORBY

Pro vypracování tématu, jsem se rozhodla vytvořit sérii knih, věnovanou konkrétnímu městu či regionu. U každé knihy byl zvolen odlišný grafický styl z důvodu prezentovaných různých kultur a oblastí. V práci byly použity různé technologie: analogové a digitální fotografie. Myslím si, že jejich kombinace obohatila uměleckou stránku úlohy a umožnila rozšířit stylistické série.

V průběhu studia se objekty zájmu postupně proměňují a celkový obraz se rozšiřuje, prvotní zaujetí čistě o náhrobky, květiny, doplňuje pohled do širšího okolí hřbitova v jeho kontextu. Při návštěvě Thajska jsem zaznamenala, že v asijských buddhistických zemích je na hřbitovech mnohem méně květin než v Evropě. Více jsou zde zastoupeny jiné objekty, charakteristické pro tuto kulturu: předměty vyrobené z papíru pestrých barev, dary v podobě ovoce, které doplňují tropickou povahu přírody.

Později jsem měla příležitost navštívit hřbitovy napříč evropským kontinentem. Dá se říci, že všechny propojuje souhrn vlastností a motivů na křesťanském základu, čistota a jednoduchost výzdoby, propojení přírodou, přesto každá země má svá specifika. Na hřbitově v Německu, byly květiny opět středem mého zájmu, především z hlediska tvaru, čistoty květin a jejich prchavosti. V Haarlemu (Nizozemsko) hřbitov reprezentuje jednoduchost tvarů a barev, prostřednictvím obdélníkových náhrobků z šedého kamene, který se nachází v krásném parku s rybníkem. V Paříži vidíme pestrý soubor architektonických řešení v podobě hrobů (sklepů) zdobených vitráží, reliéfy, převážně ve slohu francouzské gotiky.

V knize o Bělorusku jsem se rozhodla na čas odmlčet téma hřbitova. Během návštěvy města, kde jsem se narodila, si všímám postupného mizení

místní tradice. Jako dítě jsem vždy vídala na lavičkách před domy spousty lidí, většinou senioři, a tato místa byla vždy plna života. Dnes jsou tato místa jen prázdné pomníky zašlé vzpomínky.

Poslední zemí, kterou jsem navštívila, byl Izrael. Kniha věnovaná této zemi je založena na konceptu kombinace mořského pobřeží a jednoduchosti forem na hřbitově.

Při studiu tématu pohřbívání v různých částech světa jsem mohla pozorovat vliv nejrůznějších faktorů. Mezi nejvlivnější patří náboženství, dále geografie, kulturní tradice. V neposlední řadě je to sám člověk, který vstupuje do vztahu s přírodou.

Všechny knihy spojuje jeden název „Život jde dál “ z nichž každá kniha, kde se nachází hřbitov má tento název ale v jazyce země, který reprezentuje. Navzdory skutečnosti, že předmět je často hřbitov a téma se vztahuje k smrti, můžeme vidět, že tyto objekty jsou rovněž součástí dalšího života. Život pokračuje...

6. TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA

Celý proces tvorby lze rozdělit do několika technologických fází: příprava fotografického materiálu a vyvolávání filmů.

Černobílé filmy 35 mm a svitkové jsem zpracovávala ručně v temné komoře, k naskenování byl použit přístroj Epson V800, dále klasická retuš (čištění prachu, škrábanců a jiných nedokonalostí vzniklých při digitalizaci).

Ve finálním zpracování bakalářské práce byla použita analogová i digitální fotografie. S minimem zásahů retušování a úprav. Záměrně ponechávám "syrový" náboj a přirozenost původní fotografie i přes její nedokonalosti.

Pro grafické úpravy a sazbu knih jsem využila Adobe programe (Photoshop, Lightroom, InDesign). Fotografování probíhalo pomocí digitálního fotoaparátu Nikon D 7000, velkoformátové analogové kamery Yashica – 635, analogový fotoaparát Fujifilm Natura Classica. Vždy bylo pracováno bez světelné techniky.

Publikace jsou zpracovány vlastním grafickým návrhem, výběrem papíru, způsobem tisku i knižní vazbou.

7. POPIS DÍLA

Finální verze bakalářské práce je prezentována v podobě autorských knih.

Práce se skládá ze série obrazů, které jsou rozděleny do sedmi celků: dvě knihy zpracované pomocí šité vazby jsou věnovány zemím z regionu Asie a Blízkého východu. V knize z Thajska jsou fotografie hřbitovů v různých regionech země. Rozmanitost světelných podmínek mezi jihem a severem země vytváří specifickou atmosféru každého místa, podpořenou výběrem denního cyklu. Na severu země jsem navštívila čínský buddhistický hřbitov ve městě Chiang Mai, kde je do země uložen popel zesnulého, na jihu země ostrov Phuket. Kniha z Izraele se skládá z fotografií arabského muslimského hřbitova v Jeruzalémě. Výjevy mořského pobřeží jsou propojeny s fotografiemi města Tel Aviv.

Ostatní knihy prezentují ve formě brožury zpracované vazbou V1 prošívání jehlou a nití v grafické studiu Voala. Knihy vytvořené na základě evropského okruhu jsou zaměřeny na Nizozemsko, Německo a Francii a dále se vztahují na hřbitovy a klášter poblíž města Kutaisi, vesnice a krajinu Svanetie v historické provincii Gruzie. V knize z Minska jsou fotografie nádvoří bytových domů.

8. PŘÍNOS PRÁCE PRO DANÝ OBOR

Domnívám se, že můj příspěvek při studiu tématu Dokument: „ECCE HOMO“ se pokouší o zobrazení člověka prizmatem fenoménu pohřbu. Téma „ECCE HOMO“, které je předmětem výzkumu člověka, poskytuje širokou škálu možností pro tvůrčí řešení. Téma se snažím vyjádřit ne prostřednictvím samotného člověka, nýbrž jeho stopy, která zůstává po smrti. Hřbitov vnímám jako místo, kde symbolicky končí život člověka. Latinská výraz *Ecce homo* zahrnují existenci člověka.

Vzhledem k tomu, že téma bakalářské práce je pokračováním mého snažení a částečně souvisí s předchozí klauzurní prací, podařilo se mi, doufám, zkoumat téma hlouběji a dál pokračovat ve směru mého zájmu. Vynaložila jsem veškeré úsilí o hlubší studium s využitím představovaných kultur a oblastí v daném tématu, se zaměřením na různé druhy hřbitovů, abychom mohli porovnávat a analyzovat rozmanitost různých zemí a jejich projevů.

9. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

a) Knižní a periodická literatura

1. RIABOWA, Janna. Na druhý pohled. Výstavní program Galerie G4. Cheb: Ministerstvo kultury ČR 01.06 bis 28.07.2012.
2. STEACY, Will. Nepořízené fotografie. Zlín: Archa, 2015. ISBN 978-80- 87545-34-8.
3. KAKABADSE, Surab. Fenomén umění. Tbilissi: Mezniereba, 1980.
4. CERAM, Wilhelm Kurt. Bohové hroby a učenci. Moskva: Veče, 2003. ISBN 5-9533-0057-3.
5. SIMON, Taryn. Paperwork and the Will of Capital. Published by Gagolian and Hatje Cantz Verlag GmbH & Co KG, 2016. ISBN 978-3-7757-4157-6.

b) Internetové zdroje

1. SOKOL, Jan [online]. 2016 [cit.2017-04-18]. Dostupné z: <http://www.jansokol.cz/2016/01/smrt-v-nasich-rukou-2/>
2. Ecce Homo. Wikipedia: the free encyclopedia [online] [cit.2017 -04-18] Dostupné z: https://ru.wikipedia.org/wiki/Ecce_Homo

10. RESUMÉ

Bachelor's work on the topic of "Ecce Homo" work is a research of such a social and cultural phenomenon as a cemetery. The work was carried out of the documentation and comparison of the visual form of the cemeteries in different cultures, traditions, religions and ages. In the process of work, a series of books was created, each book is devoted to a particular city (region) or some cultural appearance in a given topic. In this work were used different skills from the sphere of the photography. Most of the material was captured using an analog wide-format camera.

For each book chosen its graphics solution, as they all represent different cultures. Were visited and investigated on a given topic, such a countries like Thailand, Germany, Holland, France, Belarus, Georgia and Israel.

The connecting link between the books is the title "Life goes on", this name appears in each book with cemetery, but in the language of the country, which represents. Despite the fact that the topic is related to death, we can see that it is part of an ongoing life. And even sometimes death becomes a surprise for us, Life goes on and it cannot be stopped. "Nothing dies, everything is reborn" Honoré de Balzac: Thoughts, Ideas, Fragments Paris 1910.

11. SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1

Katakomy.

Pieter Brueghel: Triumf smrti (1562)

Příloha 2

Klauzurní práce 2015-2016 .

Zahrada. In commemoratione omnium fidelium defunctorum

Příloha 3

Inspirační zdroje

Příloha 4

Inspirační zdroje

Příloha 5

Inspirační zdroje

Příloha 6

Inspirační zdroje

Příloha 7

Inspirační zdroje

Příloha 8

Proces: Nepoužitá fotografie I.

Příloha 9

Proces: Nepoužitá fotografie II.

Příloha 10

Proces: Nepoužitá fotografie III.

Příloha 11

Proces: Nepoužitá fotografie IV.

Příloha 1

Římské katakomby.

Pieter Brueghel: Triumf smrti (1562).

Římské katakomby.

<http://www.ciao-bellaitalia.com/2015/11/Top-5-samyh-interesnyh-katakomb-Rima.html>

Pieter Brueghel. Wikipedia: the free encyclopedia [online]

https://cs.wikipedia.org/wiki/Pieter_Brueghel

Příloha 2

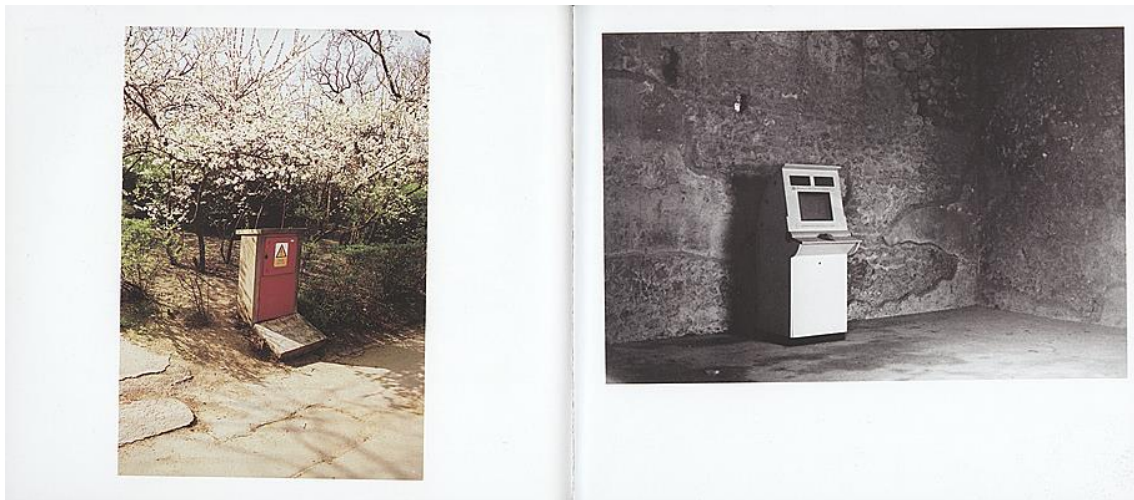
Klauzurní práce 2015-2016. Zahrada.

In commemoratione omnium fidelium defunctorum.

Foto vlastní

Příloha 3
INSPIRAČNÍ ZDROJE

Markéta Othová, Pierre Daguin: French Connection 1994-2001

<https://divus.cc/cs/eshop/product/umeni/1560/marketa-othova-pierre-daguin-french-connection.html>

Příloha 4
INSPIRAČNÍ ZDROJE

Karoline Hjorth and Riitta Ikonen.

<http://www.riittaikonen.com/iu0mj2inr388fjye8doij6a4sej5t1>

Příloha 5
INSPIRAČNÍ ZDROJE

Michal Kalhous. Šálek s víčkem.

<http://fotografgallery.cz/michal-kalhous/>

Příloha 6
INSPIRAČNÍ ZDROJE

Andrej Arseňjevič Tarkovskij. Polaroidy.

<http://tarkovskiy.su/foto/polaroid.html>

Příloha 7
INSPIRAČNÍ ZDROJE

Taryn Simon. Paperwork and the Will of Capital 2016.

<http://tarynsimon.com/works/pwc/#1>

Příloha 8

Proces: Nepoužitá fotografie I.

Foto vlastní

Příloha 9

Proces: Nepoužitá fotografie II.

Foto vlastní

Příloha 10

Proces: Nepoužitá fotografie III.

Foto vlastní

Příloha 11

Proces: Nepoužitá fotografie IV.

Foto vlastní